

עדן משפט
נר מצוה

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

אז לשל כג. שמיטת מט.
ב) ולשל חל: כ"ק ע"א.
ג) וקדושין י"ז: ע"ג.
ד) ופסחים י"ז: ע"ג.
ה) סנהדרין כ"ט: פ"ה.
ו) שמיטת מט.
ז) ושלח ט"ז: א"ל. ע"ג ע"ג.
ח) ושלח ט"ז: א"ל. ע"ג ע"ג.
ט) ושלח ט"ז: א"ל. ע"ג ע"ג.

אבל שלל את הפרה וכו'. אשמעינן א"ע"פ שהיה עמו בשעת אונסיה לא היו שאלה נבעלים לאיפטורי אלא אם כן היה עמו בשעת שאלה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ'** ובעלים באמירה. משאמר לו הרי פתוי ואני נשאלין לך הו גופו שאול לו ופרה אחי מיחסרא משיכה ועל כן הוה ליה שאל נבעלים ואחר כך שאל פרה: **נשבעין**. שכן הוה שאל פשוט וזה ושלל שאלו בה די: **פרשש ראשונה**. ג' פרשיות הן סמוכות. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור (שמות כג) ובה פטר על הגניבה דכתיב (שם) וגונב מנית האיש שטוען שנגנבה הימנו דכתיב (שם) ונקרב בעל הבית אל האלהים ואוקימנא^א בשנועה ששבע שאל שאלו בה די. ואחריה כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה ובה חייב על הגניבה ופטר על האונסין בשנועה דכתיב (שם) ומה או שגבר או שגבה שנועה ה' תהיה ואם גנוב יגנב יתלם. ושלישית וכו' ישאלו ויחייב בה את האונסין כשאין בעליו עמו ויפטר נבעלים: **נשבעין** טעמא גנב. טוען שנגנבה הימנו ונמלא שהוא עלמנו גנבה חייב בה כפל בפרשה ראשונה דכתיב^ב אם לא ימצא לא ימצא הגנב וסמך ליה על כל דבר פשע ישלם שנים ואוקימנא כפי מרובה וי"ק דף ע"ג: א"ס לא ימצא כמו שאומר אלא הוה עלמנו גנבו ישלם שנים וכגון ששבע מחילה לשקר שנגנבה אלא באו עדים קודם ששבע מחילה לשקר אינו משלם כפל דהכי כתיב אם לא ימצא הגנב וכבר נשבע ונקרב בעל הבית אל האלהים לשנועה על כל דבר פשע אשר ירשעוין דיינין בעדים ישלם שנים וכיון דחומרא הוה שדייה יתלם פרשנא אשומר שכן דלילו פרשה שניה ליתא כפל דהא מייחייב ליה בגניבה ואחריה ומי טעין נגנבה מחייב עלמנו בקרן: **אפילו הכי**. חמורה שניה מראשונה דקרנא בלא שנועה שהשניה מחייבתו לשלם קרן משאמר נגנבה ואפילו לא נשבע לשקר זה חמורה מן הראשונה שפטרמו משלם קרן אם לא באו עדים שהוא גנבה א"ע"פ שמחייבתו כפל לאחר ששבע לשקר וכו' ע"פ ע"פ. **דע**. דהא עדיפא מדללא פטר שואל על הגניבה ונחייביה כפל לאחר שנועה: **דהא שואל כל הגנא שלו**. שנתנס הוא עושה מלאכתו וכו' היה לו להחמיר יותר ומייבו על טענת גנב קרן בלא שנועה ולא פטרו בשנועה כדי להביאו לידי כפל: **דקיימא בגנא**. כלומר יש שואל שכל הגנא שלו כגון שהיה אגס סמוך לו: **רוב נבימו מנס**: הניחא למאן דאמר כו'. **שכן אונסא דסליק אדעתא הוא**. ועל ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: **מה לשומר שכן**. אם השוה בו שנויה לשנויה וממה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא משמע או האי או האי מני למדרשיה לרבות שנויה: **אכיו קלא אמו קלא**. בתחילתו סמך קלא לאכיו כסופו סמך קלא לאמו: **עד**

תנן התם ארבעה שומרים. משום דלייתי נחמתין קרא דואם בעליו עמו וגוי טור למימר מנא הי"מ עד הכא: **שומר חנם** נשבע ע"י הכ"ז. לא חשיב פשיעה דבהא כולהו חייבים והשואל משלם את ממה נחמת מלאכה כיון ששואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה פטור: **דקיימא באגס**. לא בעי למימר היכא דון אותה שאין כל הגנא שלו שיהא פטור ללעולם חייב באונסין אלא הי"ק אפי' שואל שכל הגנא שלו כגון דקיימא בגנא אינו משלם אלא קרן: **אלא** כשאין דבריה תורה כשאין בני אדם בו. א"ע"ג ולדידיה דרשינן בלל מקום לנד מהיכא דלא מיסתבר כדפי' כפ"ד (לעיל דף לא: ד"ה דברה) ה"ג לא מסתבר לרבות אכידה כיון דכתיב נלשון גניבה ואית לן למיפד דברה תורה כלשון בני אדם: **אלא** אכיו ואמו. דסתמא משמע שניהם כאלה. והא דכתיב (דברים כג) יחדו כשעטנו אלוטריך לשמי תביעות יחדו דלא מחרוש (שם) אלוטריך דלי לאו יחדו ה"א אפילו אין קטורים נחמריה אלא שמנהיגים בנת אחת או אפילו כזה אחר זה ורבי יונתן נמי דאמר עד שיפריע לך הכתוב יחדו לא מהתם ילף מדלוטריך התם למיכתב יחדו דהא אלוטריך כדפי' אלא מסתבר קאמר דהו משמע הכי: **דלפטר**

מכפילא בשנועה חרע דהא והשואל כל הנאה שלו והא בעיא מונוי דקיימא באגס והא בעיא מנירה בנטר מתא ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה שלו ואיבעית אימא בשאילת כלים נושא שכן והשומר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב י' אגם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו אלא אבידה מונין ת"ל אם גנוב יגנב מוקם הניחא למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם מאי אימא למימר אמרי במערבא קל וחומר ומה גניבה שקרובה לאונס משלם ואידך מילתא דאיתא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אלא שבויה בשואל מנא לן וכו' תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבויה שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבורה ומתה בשואל ונאמרה שבורה ומתה בשומר שכן מה להלן שבויה עמו אף כאן שבויה עמו איכא למיפדך מה לשומר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב אלא כר' נתן דרתיא ר' נתן אומר או לרבות שבויה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר דרתיא יאשיה אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אביו מנין ת"ל יאביו ואמו קלל אמו קלל דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו

הנאה. שאינו נתן שכן: ואיבעית אימא כשאילת כלים. כל הגנא שלו דלא בעי מונוי ונשמרין פלוגתא היא באלו מלאכות (לעיל דף לא:). ואידך. מאן דאמר לא דברה תורה כלשון בני אדם: מנא כן שייכה מדללא אחי על מנא שאל אחייבי בשנויה ומתה מחמיר בשנויה דלא היה ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: **מה לשומר שכן**. אם השוה בו שנויה לשנויה וממה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא משמע או האי או האי מני למדרשיה לרבות שנויה: **אכיו קלא אמו קלא**. בתחילתו סמך קלא לאכיו כסופו סמך קלא לאמו: **עד**

ג א מ"י ט"ה מהלכות שבויות הל' ג שנת עשין פט טושי"ע ח"מ ט"ו שמיטת מט: ד ב מ"י ט"ו מהלכות שבויות הל' ג שנת לאוין רט טושי"ע י"ד ט"ו רמא טפ"ה א:

מוסף רש"י

נישא שוכר. שומר נשכר (שבועות ט"ז). נשבע על הכל. כלא פשע (שם). אם לא פשע יפטר לך: על כל המחויבות המיוחדת בשאר שומרים לזיוב. הוא נשבע שק עתה לי ויפטר ויפטר צד: על הכל נבינה ואחריה ואחריה (שם). משלם את הכל. כל הך דמיתו מתמיך שבר שנויה ומתה וגיבה ואחריה. אלא מתה מתחת מלאכה פטור. דלא לאחריה ככילתא שילא (שבועות ט"ז). קרא בלא בשבורה. חמור שומר שבר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר נתקנס ששומר חנם פטור. ורבי יונתן נמי דאמר עד שיפריע לך הכתוב יחדו לא מהתם ילף מדלוטריך התם למיכתב יחדו דהא אלוטריך כדפי' אלא מסתבר קאמר דהו משמע הכי: **דלפטר**

נישא שוכר. שומר נשכר (שבועות ט"ז). נשבע על הכל. כלא פשע (שם). אם לא פשע יפטר לך: על כל המחויבות המיוחדת בשאר שומרים לזיוב. הוא נשבע שק עתה לי ויפטר ויפטר צד: על הכל נבינה ואחריה ואחריה (שם). משלם את הכל. כל הך דמיתו מתמיך שבר שנויה ומתה וגיבה ואחריה. אלא מתה מתחת מלאכה פטור. דלא לאחריה ככילתא שילא (שבועות ט"ז). קרא בלא בשבורה. חמור שומר שבר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר נתקנס ששומר חנם פטור. ורבי יונתן נמי דאמר עד שיפריע לך הכתוב יחדו לא מהתם ילף מדלוטריך התם למיכתב יחדו דהא אלוטריך כדפי' אלא מסתבר קאמר דהו משמע הכי: **דלפטר**

אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים או שברן ומתה חייב שנאמר ובעליו אין עמו שלם ישלם: **גמ'** מודקתני סיפא ואחר כך שאל את הפרה מכלל דרישא דקתני עמה עמה ממש עמה ממש מי משכחת לה פרה במשיכה ובעלים באמירה איבעית אימא כגון דקיימא פרה בחצרו דשואל דלא מוחסרא משיכה איבעית אימא דאמר ליה את גופך לא תשאל עד שעת משיכה פרתך ה' תנן התם ארבעה שומרים הם שומר חנם והשואל נושא שכן והשומר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכן והשומר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמים את האבידה ואת הגניבה מנא ה"מ דתנו רבנן פרשה ראשונה נאמרה בש"ח שניה בשומר שכן שלישיית בשואל בשלמא שלישיית בשואל מפורש יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם אלא ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שכן איפוך אנא מסתברא שניה בשומר שכן שכן חייב בגניבה ואבירה אדרבה ראשונה בשומר שכן משלם תשלומי כפל כמזען טענת גנב אפילו הכי יוקרנא בלא שבויה עדיפא שואל כל הנאה שלו ואינו משלם אלא קרן והשואל כל הנאה שלו והא בעיא מונוי דקיימא באגס והא בעיא מנירה בנטר מתא ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב י' אגם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו אלא אבידה מונין ת"ל אם גנוב יגנב מוקם הניחא למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם מאי אימא למימר אמרי במערבא קל וחומר ומה גניבה שקרובה לאונס משלם ואידך מילתא דאיתא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אלא שבויה בשואל מנא לן וכו' תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבויה שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבורה ומתה בשואל ונאמרה שבורה ומתה בשומר שכן מה להלן שבויה עמו אף כאן שבויה עמו איכא למיפדך מה לשומר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב אלא כר' נתן דרתיא ר' נתן אומר או לרבות שבויה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר דרתיא יאשיה אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אביו מנין ת"ל יאביו ואמו קלל אמו קלל דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו

הנאה. שאינו נתן שכן: ואיבעית אימא כשאילת כלים. כל הגנא שלו דלא בעי מונוי ונשמרין פלוגתא היא באלו מלאכות (לעיל דף לא:). ואידך. מאן דאמר לא דברה תורה כלשון בני אדם: מנא כן שייכה מדללא אחי על מנא שאל אחייבי בשנויה ומתה מחמיר בשנויה דלא היה ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: **מה לשומר שכן**. אם השוה בו שנויה לשנויה וממה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא משמע או האי או האי מני למדרשיה לרבות שנויה: **אכיו קלא אמו קלא**. בתחילתו סמך קלא לאכיו כסופו סמך קלא לאמו: **עד**

הנאה. שאינו נתן שכן: ואיבעית אימא כשאילת כלים. כל הגנא שלו דלא בעי מונוי ונשמרין פלוגתא היא באלו מלאכות (לעיל דף לא:). ואידך. מאן דאמר לא דברה תורה כלשון בני אדם: מנא כן שייכה מדללא אחי על מנא שאל אחייבי בשנויה ומתה מחמיר בשנויה דלא היה ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: **מה לשומר שכן**. אם השוה בו שנויה לשנויה וממה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא משמע או האי או האי מני למדרשיה לרבות שנויה: **אכיו קלא אמו קלא**. בתחילתו סמך קלא לאכיו כסופו סמך קלא לאמו: **עד**

הנאה. שאינו נתן שכן: ואיבעית אימא כשאילת כלים. כל הגנא שלו דלא בעי מונוי ונשמרין פלוגתא היא באלו מלאכות (לעיל דף לא:). ואידך. מאן דאמר לא דברה תורה כלשון בני אדם: מנא כן שייכה מדללא אחי על מנא שאל אחייבי בשנויה ומתה מחמיר בשנויה דלא היה ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: **מה לשומר שכן**. אם השוה בו שנויה לשנויה וממה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא משמע או האי או האי מני למדרשיה לרבות שנויה: **אכיו קלא אמו קלא**. בתחילתו סמך קלא לאכיו כסופו סמך קלא לאמו: **עד**